

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav hudební vědy

Teorie interaktivních medií

Jaroslava Orolinová

Semestrální práce

Umělecká hodnota

POSTMODERNA

Předmět: US_42 Úvod do uměnovědných studií

Vučující: Mgr. David Balarin

Rok: 2014

ÚVOD

V této práci se zabývám postmodernou a z velké části postmodernou v hudbě. V první části práce osvětluji základní pojem postmoderna a jak její historické zasazení tak i funkčnost a schopnost ovlivnit dobu, myšlení a tvoření děl. Dále představuji názory několika filozofů na postmodernu. V druhé části práce rozebírám rozdíly mezi modernou a postmodernou v hudbě a hudebních dílech. Charakterizují modernistické a postmodernistické díla a v neposlední řadě vysvětlují pár pojmů používaných v postmodernistické hudbě.

1. POSTMODERNA OBECNĚ

1.1. „Post“

- po - v tomto případě po moderně

1.2. Moderna

- francouzsky „moderne“
- upravit dle požadavků doby
- moderní novým způsobem [2]

1.3. Postmoderna

1.3.1. Charakteristika

- Termín vyjadřující širokou sociálně-kulturní změnu, která se v umění začala reflektovat až v 80. letech 20. století, zato její diskurz se rozvíjel už od 50. let 20. století. Základním problémem tohoto diskurzu byla kritická analýza industriálního a emancipačního charakteru – modernizmu.
- V 80. letech byl vlastně pojem postmoderna už součástí širokého diskurzu filozofie, estetiky, vědy, teologie, etiky a práva.

1.3.2. Změny

- V postmoderně nahradila moderní ezoterickou moc intelektuálů exoterická moc masmédií. Zdrojem distribuce nejnovějších informací se staly zejména elektronické informační média spojené s mocí trhu.
- Podle některých autorů se v postmoderně trh stal spolu s novými médii reprodukce a distribuce zdrojem dnešní inflace hodnot, norem, ideí, teorií, směrů, vkusu, atd.

1.3.3. Cíl

- Konečným cílem postmoderny bylo dokončení moderny jinými prostředky a v jiném sociokulturním kontextu.[1]

2. NÁZORY FILOZOFŮ

- Podle německého estetika Wolfganga Welshe se termín postmoderna poprvé v dějinách

umění objevil kolem roku 1870 v souvislosti se vznikem postmodernizmu, který jednak navazoval na ideje impresionizmu a zároveň je specificky revidoval

- V roce 1917 použil termín postmoderna Rudolf Panwitz, který se ve své knize *Die Krisis der europaischen Kultur* pokusil charakterizovat typ postmoderního člověka, který podle něj typologicky osciloval mezi barbarem a dekadentem.
- V roce 1979 vyšla kniha francouzského filozofa Jeana-Francoisa Lyotarda s názvem *La condition postmoderne*, ve které se zabýval problémem legitimacy – moderny a postmoderny. Pojem postmoderna charakterizoval pomocí kritické analýzy pojmu moderna. Podle něj má moderní poznání vždy formu jednoty vycházející z nějakého metodologického metapříběhu.[1]

3. POSTMODERNA V HUDBĚ

3.1. Obecně

- Doteď není celkem jasné zda modernu a postmodernu je možné chápat jen jako estetiku, nebo jako vykrystalizované nové slohy.
- Za hudební modernu se obvykle pokládá hudba z období mezi dvěma válkami. Teoretici mají spory v tom kde moderna začíná a kde končí a zároveň začíná postmoderna.

3.2. Rozdíly mezi modernou a postmodernou

- Upřednostňování racionality moderny před spontánností a komunikativností postmoderny.
- Elitárnost a intelektualizace modernistické hudby proti masovému rozšíření ve velkoměstské kultuře.
- Individualita a originality projevu v moderně oproti preferování pruralizmu vzájemné nesouměrnosti a heterogenosti stylů i za cenu elektricismu a ztráty jedinečnosti.

3.2.1. Modernistické díla

- Modernistický estetický program je nasměřován k hlavnímu cíli - vytvoření originální kompozice v duchu tradičního „opus perfectum et absolutum“. Dílo je neměnné a nesmí do něj nikdo zasáhnout, protože je realizované jako perfektní a dokonalé.
- Skladatelská cesta vede k neustálému vylepšování díla, zdokonalování v individuálním skladatelském vývoji.
- Idea o perfektnosti díla se vyvíjela od období baroka a končí v období moderny - z tohoto pohledu je nástup postmoderny návratem resp. Analogií renesančního typu hudebního myšlení.

3.2.2. Postmodernistické díla

- Tyto díla nemusí směřovat k zdokonalování.
- Představa o skladatelském díle funguje na základě metody destrukce jeho aury, destruovat

základní schématické postupy kompozice, narušit převládající schémata hudebního myšlení
- skladatelé tak předkládají různé varianty, verze, úpravy jednoho a toho samého díla.

- Postmodernistická představa tvůrců předkládá minimální požadavky na dílo. Stačí , když skladatel dobře ovládá kompoziční řemeslo, dokonce se připouští, že zde má své místo i samouk.
 - Estetický program postmoderny nemusí být originální, stačí, když se líbí posluchači.
 - V pohledu na to, co je krásné, dominuje představa, že je krásné vše, co tady už bylo a stačí recyklovat už existující materiál. Z toho pohledu je krásný i kýč, opotřeбенý, banální popěvek i primitivní dokola se opakující rytmus.
 - Základními technikami, se kterými se zde pracuje je aluzie, pastiche, koláž, citát, parodie, aj. (viz. níže), případně úkol jistého myšlenkového konceptu.
- **Aluzie** - narážka, náznak, částečné, neúplné přirovnání k známým skladbám, nebo stylům, které mají evokovat jen původní autory hudby.
- **Pastiche** – literárně jde o parafrázi, napodobeninu.
- **Koláž** – výtvarná technika surrealistů, kombinace rozličných materiálů vkomponovaných do obrazu. V hudbě jde o míchání různých hudebních stylů, žánrů a slohů do jednoho celku.
- **Citát** – přesné použití známých melodií, motivů ve skladbě, kterých autorem je jiný skladatel.
- **Parodie** – zesměšnění už existující známé skladatelské předlohy.[2]

4.POUŽITÁ LITERATURA

1. ŠTOFKO, Milan, Od abstrakcie po živé umenie: Slovník pojmov moderného a postmoderného umenia. Slovart s.r.o., 2007. ISBN 9788080851088.

2. KAJANOVÁ, Yveta, Postmoderna v hudbe, ISBN 978-80-223-2802-9, Bratislava : Univerzita Komenského, 2010, 200 s.